

Lojze Krakar

Posebni letni časi

Natakarju v neki predmestni gostilni pravijo Sinko. Jaz rad včasih zaidem k njemu, ker ima na jedilniku zmeraj tudi kakšno jed, zabeljeno z ocvirki domislic.

Sinko sicer ni Slovenec, ampak to se celó iz najbolj sodobnega vojaškega letala ne vidi. Je pa bister, kakor je bistro najbolj svetlo nebo v juliju. Obenem pa se je povsem ponašil, samó v nekaterih stvarih se najbrž nikoli ne bo. Od katere in do čigave meje sega Slovenija, to ti bo opolnoči mižé pokazal na zemljevidu, pa tudi o človeški kulturi je bolj poučen kakor kričeče ljudske množice, ki se drenjajo v njegovem lokalu.

Vendar te, Sinko, rotim, réci že enkrat: hvala Bogu! Kaj misliš, zakaj? Zato, ker nimaš niti pojma o tem, kaj je modernizem v literaturi ali kaj je tako imenovana »tingel-tongel« kultura. Boš to storil?

Najbrž bo, čeprav vé o modernizmu približno toliko, kolikor vesta moj levi in desni čevlji o Islandiji, kamor moja čevlja še nikdar nista stopila. Sta kriva za to moja čevlja? Nikakor, kriv sem jaz, ker jima te dežele doslej še nisem pokazal, kakor tudi Sinku nikoli niti s črko nisem omenil, da se ubadam z literaturo.

Ampak kakor čevlji še ni literat, tako tudi Sinko ne vé, katerega kulturnika ali znanstvenika naj bi predstavljala tista železna soha, ki stoji blizu njegove gostilne. Tam res stoji spomin na nekoga, toda tisti nekdo je za Sinka neznanec in brezimnež iz (verjetno?) kaméne dobe. Čeprav to soho vsak dan gleda, še nikoli ni prebral na njej niti imena in priimka, kaj šele, da bi se potrudil in zvedel, od katerega leta dalje je tisti brezimnež živel, kaj je počel in kdaj je umrl. Za dobrodušnega Sinka je neznanec, ki ga gleda, še zmeraj živi ubožec, ki se mu smili, kadar pada nanj dež ali sneg, ko se osipa nanj jesensko listje ali ko se neznanec zvija v poletni vročini. Posebno pa je Sinko žalosten takrat, kadar je ta soha sama žalostna, pa ji nihče ne dá niti grizljaja hrane, da bi prišla malo k sebi – ali vsaj deci žganja, da bi se ob ledenem vetru in snegu nekoliko ogrela. Tako Sinko nenehno tuhta, kako bi ji pomagal. In Sinku se ob tuhtanju porajajo v glavi takšne genialne ideje o prehranjevanju in napajanju raznih neznanih kulturnikov, o kakršnih se doslej še nobenemu slovenskemu kulturnemu ministru niti sanjalo ni, celó v tisti najbolj nōri in pijani noči po podelitvi Prešernovih nagrad! Jaz bi Sinka postavil za doživljenjskega slovenskega kulturnega ministra in z velikimi črkami napisal nad vhod v njegovo gostilno: »Kulturniki, noter! To je edino zatočišče, kjer vas nikoli ne bo zeblo in kjer boste imeli vse, od hrane in pijače do oblek in čevljev za vse življenje v obilju!«

Pri Sinku je poleg tega vse tako enostavno, kakor je kuhanje krompirja v oblicah: on pravi meni Sinko in jaz mu rečem Sinko. Po čem drugem se ne sprašujeva, kajti to bi bilo vtikanje v notranjepolitično življenje državljanov, za kar

se dobi kakšnih pet let. Vendar obadva dobivava nekaj drugega: vse bolj sive lasé od skrbi, kaj in kako bo s tistim brezimnežem pod gostilno. Bo preživel to jesen in zimo, ga ne bo zadušila poletna pripeka? Joj, saj je ves iz železa! Železo pa se v mrazu tako prime še rok, da jih komaj odtrgaš od telesa, medtem ko si jih poleti opečeš kakor v vreli vodi.

Sinkova štorija o vsem tem je podobna tisti, ki jo je nekoč napisal W. S. Reymont in se ji pravi Kmetje. Reymontova zgodba se začneja z jesenskim časom, kakor se je Sinkova štorija začela lani v jeseni. Mogoče bi tudi on dobil zanjo kakšno nagrado, samó premalo se je potrudil, pa z nagrado ne bo nič: testo je premalo premesil in tako je namesto velikanskega hleba nastal samó kupček napol pečenih kifeljčkov, teh pa gospod Nobel ne upošteva. Poleg tega tisti gospod ni več živ, pa ga Sinko nikakor ne bi mogel pregovoriti, naj malo povoha tudi kifeljčke, ne pa samó smodnika in denarja, ki ga zasluži.

Res, začelo se je lani v jeseni, v nekem sivem dnevu, ko so kulturnike razveseljevali z nagradami. Zato ima prvi del Sinkove štorije tudi naslov Jesen kulturnikov. Ravno kar so podeljevali neke nagrade, kakor je sploh pri nas navada: podeljujejo jih vsake tri dni, ne pa kakor na Švedskem, kjer jo kdo dobi komajda enkrat na leto. Vem, da je tisti dan dobil nagrado nekdo, ki imenitno skakljá – in ker so mene zaposlovali misli na tisto kožjo nagrado, sem želel tudi Sinka razveseliti s kakšno nagrado: zasluži si jo, sem si mislil, saj ga je sama srčna kultura in dobrotá!

Takoj, ko sem stopil skozi vrata, sem mu naznanil:

– Sinko, danes dobiš nagrado.

– Res? Kakšno?

– Tepen boš!

– Zakaj? Saj delam in kuham, kolikor morem, pa pričakujem od direktorja vsaj malo večjo plačo.

– Že. Toda ali nisi videl že zjutraj, da lije dež, zdaj pa pada še sneg? Tistemu revežu tamle pa nisi dal niti dežnika.

– Saj res, pa sem že mislil na to.

– In kje ga imaš?

– Ne vidiš, koliko ljudi hodi po cesti z dežniki? Poprosil jih bom, naj mi prodajo vse svoje dežnike, potem pa bom iz njih naredil takšnega, da bo šel poden cel politični miting.

– Saj res. Mitingi so dandanes spet v modi, med dolgotrajnimi mitingi pa je treba tudi kaj pojesti. Kaj boš dal za kosilo danes tistemu revežu?

– Nekaj močnega. Kajne, da je človeku v takšnem vremenu še najbolj potreben špeh?

– Mislim, da imaš prav.

– Kaj pa rum? Ta tudi dobro dene.

– Ja, posebno mornarjem v viharjih.

– Saj res, tudi viharno je. Potem bom dal temu revežu še malo ruma. Kaj misliš: ali rad posluša govorance mitingašev?

– Ne vem, jaz jih ne.

– Najbrž gre tudi njemu na živce, saj jih posluša noč in dan.

– Pa mu nesi še malo turške kave, da bo buden.

– Prav si povedal. Slišal sem, da nekakšni kulturniki spijsajo tudi po dva lonca kave na dan, pa da so potem strašno prijazni. Bo tudi tale?

– Vprašaj ga, kaj je po poklicu. Najbrž bo vsaj vesel, če mu boš nesel vse to, kar si naštel. Pa tudi buden bo tako dolgo, dokler si zadnji mitingaš ne bo obrabil glasilk.

Takoj nato je Sinko zares storil vse, kar mi je bil obljubil. In ko sem odhajal, sem videl, da železna soha že dremlje. Kako tudi ne bi: Sinko ji je nanese dovolj hrane in pijače, po vsakem obilnem in mastnem kosilu pa postanejo zaspani celó kralji in vladarji. Šele ko potem spiyejo čeber kave z rumom, začnejo znova vladati. Naj bi bili kulturniki pri svojih opravih izjeme?

Tako je Sinko lansko leto v jeseni kakšnih deset dni opravljal svojo dežurno in kulturno dolžnost. Ko sem šel spet malo pokontrolirat, kaj dela, sta mi pod podplati že škripala zmrzal in ivje. Ustavil sem se tudi pred železno soho in opazil, da šklepeče z zobmi. Aha, mi je šinilo v glavo: zdaj bi ta možakar rad spil še kakšen vroč čaj, pa bom rekel Sinku, naj mu ga skuha.

Toda že na vratih sem zaslišal Sinkov samozadovoljni glas:

– Živijo! Ali veš, da sem se poboljšal?

– Kako?

– Pravkar sem nesel tistemu revežu liter kuhanega žganja.

– Kuhanega? Te niso v višji gostinski šoli pri kemiji poučili, da iz kuhanega žganja alkohol izhlapi? Liter ledenega in močnega bi mu moral nesti, da bi se ga prijelo. Takšno žganje okrepi še slona ne samó suhega kulturnika! Tale revež tu ti bo še zmrznil, če si ne boš vsak dan napisal točnega jedilnika zanj in vedel, kaj mora zjutraj spiti in kaj čez dan pojesti, da bo mogel v tem mrzlem in megljenem vremenu vztrajati z mitingaši.

– Pa sem ga spet neznansko polomil! Takoj mu nesem še malo žganja. Veš, kakšnega?

– Ne.

– Uvoženega. Naš direktor ga je prinesel s sabo iz Ugande, kamor je šel merit zrak, pa mu ga je dal sam ugandski kulturni minister. Saj veš, da roka roko umiva. Tako bo zdaj tisti minister prišel v goste k našemu direktorju, da se malo razgleda in da gresta skupaj na odprtje ugandske ambasade. Povabili so tudi mene. Ampak kaj me brigajo ugandski plemenski poglavarji, njihovi ministri in razne ambasade! Jaz da bi šel z direktorjem še na tisto odprtje? Zakaj? Že tako ali drugače imam odprto glavo, pa se požvižgam na razna odpiranja. Raje bom sunil malo ugandskega žganja, pa naj mi to odračunajo od plače ali pa me vržejo iz službe. Saj veš, revežem je treba zmeraj pomagati in slišal sem, da še ni greh, če bogatašem kaj malega vzameš in daš ubogim. Bogataši imajo kar naprej debele žepe, pa ne samó debele: naravnost zabuhle! Tako zabuhle, kakor je zabuhel tamle tisti revež od mraza. Aha, hrana: Sinko, ti si takšen strokovnjak za hrano in pijačo, da bi mogel biti direktor vseh tukajšnjih gostinskih podjetij.

– Beži no, ko pa me v osnovni šoli niso učili predmeta, ki se mu pravi kraja! Zdaj pa sem že prestar za specializacijo.

– Tudi mene niso tega učili, nekaj pa vendarle vem o tem. Želiš malo inštrukcij? Takole gre: kadar vidiš kje velik kup denarja, si napolni žepe, pa v Švico! Tam vložiš, oni molčijo, pa je. Samó nekaj moraš prej storiti: iti h krojaču, da ti sešije novo obleko z žepi, ki segajo do kolen. Vidim, da ti nimaš takšne obleke, pa ti svetujem, da greš čimprej h kakšnemu modnemu kreatorju, ki jih je dandanes vse več in več.

– In kaj naj počnem pri takšnem kreatorju?

– Boš že videl, on ti bo vse točno razložil, tudi pravila obnašanja. Vidiš tisti napis za vogalom?

– Vidim, pa?

– In kaj piše?

– Ničesar posebnega ne vidim. Pač: servis.

– Da! Servis za sodobno kulturo. Tam ti v pol ure kreatorji naredijo takšno supermodno obleko z velikanskimi modernimi žepi, da v njej še samega sebe ne boš prepoznal. Vidiš tistega elegantnega gospodiča, ki jo maha mimo in ima na glavi klobuk kakor kakšen kavboj?

– Mislim, da sem videl njegovo sliko že na raznih plakatih.

– Tako je! Gospodič je pomembna osebnost in gleda v svet naravnost, obenem pa po sokolje bistro motri prihodnost. Vidiš, da gleda na ljudi s svojih višin kakor na miši? In drži se, kakor da bi pogoltnil kol. Pred dolгими leti je menda živel nekdo, ki je pogoltnil takšen kol, pa je odšel na oni svet šele predvčerajšnjim, kakor so pisali v nekem časopisu. Si kaj slišal o tem?

– Ne, ker časopisov ne berem, z ljudmi pa se pogovarjam več o tem, kako je z njihovimi službami. Ljudje bolj berejo male oglase kakor senzacije, ker jih to ne zanima. Kaj ne veš, da tudi jaz nekaj delam, pa da imam od tega bore malo? Mislim, da je nekoč tudi tisti revež tam zunaj nekaj delal – in kaj ima zdaj od tega? Na cesti je, pa še sama kost in koža štrli od njega. Zbogom, Sinko!

Od tu naprej se začenja drugi del Sinkove štorije, zima. Pa ne o kmetih pozimi, ampak ima drugi del njegove štorije naslov Purgarji pozimi.

Nekega dne sem zagledal: možakar pred Sinkovo gostilno ima na glavi velikan-sko sneženo kučmo, pa tudi oblečen je ves v belo, kakor da bi se odpravljal kam na kakšno olimpiado. Zdel se mi je ves nestrpen in trepetal je kakor trepetlika na barju. Mogoče je čakal, da bo pred njim pristal helikopter ali vsaj oklepnik, pa bi kar z enim ali z drugim odfrčal ali odropotal skozi pragozd purgarskih supermercedesov v polarno Skandinavijo. Tudi dedek Mraz je že vstal in je trkal na vrata Sinkove gostilne, kajti tudi on bi se rad malo ogrel, preden bi s purgarji krenil na severni pol kupovat polarne lisice za njihove gospé. Tam bodo morale biti gospé nobel oblečene, ko se bodo razkazovale kraljem in vladarjem: olimpiada ni vsak dan!

Sinko pa je imel tisto jutro olimpiado kar v gostilni, kajti izpod nog so se mu kakor izpod lokomotive kresale iskre, saj se je vsem tako zelo mudilo! Cepetal je dedek Mraz, cepetali so purgarji, cepetale so njihove gospé. In namesto Sinka sem zagledal v lokalu belo, ognjeno črto, ki je bliskovito švigala sem ter tja, tako da mi je skoraj odžagala prst, ko sem se je dotaknil. Sinko je tekal od šanka do miz in nazaj kakor najhitrejši športnik stoletja in niti najbolj pogumna armada ga ne bi ustavila. Čeprav sem stokal, ko sem s slino počasi prilepljal nazaj napol odžagani prst, sem ga vseeno vprašal:

– Se greš tudi ti olimpiado?

– Seveda, zato pa sem čisto pozabil, da zmrzuje tamle tisti moj klient.

– Gre tudi on tekmovat? Kaj praviš: bo dobil lončeno ali medeno medaljo?

– Mislim, da ima lončeno za vsak primer že kar s sabo, saj mu je včeraj padel iz rok lonec s kašo.

– Včeraj je imel vendar mrzlo hrano, saj je bila nedelja.

– Ne, kašo, pa še krofe: obesil sem mu jih kar okoli vratú. Ja, sem mislil, zdaj mora biti močan, če bo čez vikend treniral za olimpiado.

– Pa bo šel tja?

– Veš, šel bi že, samó suh je, revež. Nič deviz mu niso dali. Zdaj pa moram delati naprej, saj imam v lokalu same bogataše in bom še kaj zaslužil. Ampak ti purgarji ti čisto ponorijo od nestrpnosti! Kdaj drugič, prav?

Potem Sinka nekaj dni nisem videl. Verjetno je odšel kam z dedkom Mrazom,

se mi je motalo po glavi. Kaj pa, če ga ni kje povozil kakšen purgar, ko je drvel na vikend? Mogoče pa je njega in dedka kje zametel sneg? Ojoj!

Toda Sinko se je vrnil zdrav in čil, meni pa je odleglo. Ko sem ga zagledal v gostilni, sem ga vprašal:

– Potepin, kod si pa hodil?

– Če ne boš nikomur zinil, ti povem: bil sem na fronti.

– Na kakšni fronti?

– Ali nisi slišal, kako smo skupaj z gospó županjo in z gospodom županom po cele noči rajali in zraven izstrelili najmanj osemsto petdeset težkih granat za nekim lopovom, ki jo je z letalom, polnim deviz, nekam pobrisal?

– Kam pa?

– Najbrž na olimpijske igre, da bi se tam prej še malo pripravil in da bi bil potem prvi on, ne pa tale revež. Veš, nekje je nakradel cele koše deviz, pa še avion je sunil. Se ti zdi to prav?

– Sinko, jaz nisem specialist za purgarske kriminalce, pa zato raje povprašaj soborce. Povej mi, ste z združenimi moči letalo vsaj sestrelili?

– Kje pa! Imelo je petkratni jekleni oklep, potem pa so to ugotovili in kar mene poslali v Moskvo po jedrsko konico.

– Pa so ti jo Rusi dali?

– Ne. Rekli so mi, da sem tudi jaz kapitalistični purgar, zato sem dobil samó figo pod nos, češ saj nismo več zavezniki. Seveda jo je lopov medtem pobrisal. Žalosten sem, Sinko.

– Jaz tudi. Ne zaradi letala, deviz in jedrske konice, ampak zato, ker sem ob tistem gromozanskem streljanju skoraj ponorel. Še zdaj sem napol gluhonem od frdamanega pokanja, ki sem ga moral poslušati vso noč. Lepó ste nas začeli razveseljevati, Sinko!

Ko sem hotel že oditi, je začel Sinko vpiti za mano:

– Počakaj, kaj pa morem! Žal po nekaterih deželah še zmeraj velja tisto staro načelo: smrt fašizmu!

(Tukaj je na mestu retrospektiva: mendà to pomeni spomin na preteklost. Ob Sinkovih besedah sem se namreč spomnil, da mi takrat, ko sem se v Frankfurtu prijavil za doktorat, niti ni bilo treba predložiti diplome ljubljanske slavistike, ampak sem moral prinesiti samó uradno prevedeno maturitetno spričevalo. In na tistem nesrečnem spričevalu je zadaj pisalo: »Smrt fašizmu – svobodo narodu!« Ko bi videli, kako debelo so me pogledali!)

Zato sem bolj kislo odvrnil Sinku:

– Vem, vem, pa svobodo narodu! Ampak vsaj živel bi še rad, pa vljudno prosim, če poveš soborcem, naj me nikar več ne osvobajajo, kakor so to delali doslej vsi mogoči osvoboditelji. Skoraj bi ti lahko zaupal, Sinko, da si želim priti spet v tisti pradačni sužnjeposestniški sistem, o katerem so tovarišice še pred nedavnim pripovedovale malčkom pravljice v poduk, kako se je treba na vsakem koraku golorok boriti proti sovražnikom. Vendar pustiva to. Raje mi povej, zakaj je tale revež tako žalosten?

– Ker ga je, kolikor vem, na nekem tekmovanju prehitel neki purgar. Najbrž je bilo to na smučanju: purgar je bil tako obtežen s kovinskimi bankovci po 5 mark v svojih dolgih žepih, da ga je po beli strmini kar samo vleklo navzdol. Saj sem ti pravil o oblekah s takšnimi žepi, ne? Če si je ne boš dal sešiti še ti, boš sam kriv, ker se ne ravnaš po modi in te bodo vrgli na cesto. Ja, tisti purgar je tega reveža mendà prehitel za 000000,3 stotinke sekunde, sekunde pa je šela purgarjeva »lična« sekre-

tarka. Vidiš, kako zdaj ta revež joče? On ima na žalost samó lice, lične maserke in sekretarke pa ne!

– Vidim, da je nima. Pa mu vsaj kaj nesi, da se bo malo nasmehnil.

– Bom. Sicer pa ima zdaj strežnico, neko punčko s Haitija. Tudi ona je na igrah na snegu popolnoma pogorela in ponorela. Ne vidiš, da je od dima še zdaj črna in da ima lasé razmršene kakor čarovnica?

– Jaz je sploh še nisem videl. Pa zakaj je pogorela?

– Ker ni navajena na sneg in na drvenje po strminah, saj najbrž veš, da so na Haitiju mogoče kakšne vzpetine, snegá pa ni. Ne bereš tujih časopisov in novic o naših preslavnih olimpijcih? Doslej je bil junak naroda ali narodni heroj, kakor se temu reče, neki svetlolasec, ki je pristal na osemindesetem mestu, seveda v množičnem seštevku, skupaj z navijači.

– Joj, to bo ljudstvo spet popivalo najmanj tri mesece! Ampak v nekem časopisu sem bral, da pri nas s topovi delajo sneg za tiste, ki pridejo iz bolj vročih dežel.

– Ti bereš samó časopise, ki lažejo. Res je, sneg že delajo, ampak nekje na tihomorskih otokih. Tam menda lovijo v mreže kar sončne žarke, potem pa jih s posebnimi napravami sproti spreminjajo v sneg. Zato je tudi neka lepota s tihomorskih otokov prehitela to punčko s Haitija. Pa veš, za koliko? Natančno za stotinko sekunde. Tako je bila tihomorska lepota predzadnja, tale punčka pa na repu. Pa še nekaj ti moram šepniti: predsednik žirije je bil neki sekretar. Sem to prav izgovoril po slovensko?

– Nisi, Sinko. Prav se reče gospod sekretár, dandanes pa je vsak tretji državlján ali državljanka nekakšen sekretár ali sekretárka. Nauči se že malo bolje izgovarjati: klanjam se, moj poklon, gospod sekretár, želijo? Zdaj zdaj ti lahkò stopi v gostilno kakšen purgar, ki je sicer sekretár, bo pa zamaskiran v klošarja. In potem? Spet boš v godlji. Tega ti ne privoščim, zato se raje pogovoriva nekaj drugega: kaj zdaj počne tista punčka s Haitija?

– Pri meni si služi kruh. Vsak dan ji za plačilo, ker pomiva posodo, naložim nekaj dobrot, da ni vsaj lačna.

– Kako dober si, Sinko! Bi vzel v službo tudi mene?

– Če znaš pomivati posodo in pospravljati smeti za purgarji do treh zjutraj.

– Znam.

– Naj bo, ampak zapomni si: dobrota je sirota. Direktor mi je ondan zagrozil, da mi bo najprej odtrgal pol plače, potem pa me bo vrgel še na cesto, če bom z gosti preveč dober. V službo te vzamem samó pod pogojem, da boš potem delal tri stvari: natakár boš, pa še skrbel boš zame, za tisto punčko in za reveža, kadar bo jokál. Joj, suh sem: mi daš kakšnega kovača?

– Dam. Kaj pa si boš kupil za kosilo?

– Kislo repo brez ocvirkov, pa še nenaribano, da jo bom grizel kakor medved lesnike.

– Pa boš prebrodil to zimo?

– Bom, če bo po sreči. Zdaj bo kmalu začel poganjati regrat, ta pa ima vsaj vitamine. Poglej, skoz okno je že pokukalo sonce.

– Saj res. Kmalu bo pomlad, pa ti želim veliko sreče pri iskanju regrata na asfaltu. Dobro glej okoli sebe, da te kakšen purgar ne povozí! Veš, ti ljudje imajo toliko denarja, da se oborožujejo z zasebnimi tanki. Vendar se ne bojim zate, saj si bojevník, pa se boš že znal izogniti takšnemu strašilu. Dfži se hrabro, jaz pa pridem, ko pridem. Ciao, eroe!

Začenjamo tretji del štorije obubožanega Sinka, ki niti ni mogel počakati na koledarsko pomlad, ampak je pomladni del, napisal že pozimi. Žal tudi ta del ne govori o kmetih, ampak je bolj avtobiografski in ima naslov Pomlad klošarjev.

Sinko je v trenutku od veselja zacvetel kakor reveži po parkih, ko se zastrmijo v sonce in zazelenijo kakor prva travica, obleke pa se jim razcvetijo kakor bujno cvetje divjih kostanjev v maju.

Sinka sem tu pa tam videl in vedel, da je spet nekaj pogruntal, saj je kar naprej tekal čez cesto in gledal na vse strani, kje je kakšen purgarski peklenški stroj, imenovan avtomobil, zadet na bradati akciji z naslovom »podarim-dobim-zgubim«. Zdelo se mi je, da je Sinko bogat, saj je imel polne vreče raznih reči, predvsem pa steklenic, napolnjenih z nekakšno črno in gosto tekočino. Če ga ne bi poznal, bi si mislil, da je kakšen imenitnej in da ravnokar odhaja z velikansko zalogo črnila pisat nove Kmete za gospoda Nobela.

Nekega dne sem ga sredi ceste neučakano potegnil za rokav najnovejše obleke in mu ga skoraj odtrgal, ko sem ga hotel nekaj vprašati. Potem sem se mu vljudno opravičil, mu na pločniku prišil odtrgani rokav nazaj in ga pobaral:

– Kaj pa imaš v teh steklenicah in vrečah?

– Pssst, šunke za klošarje, pa pravo turško kavo in rum. Ampak ne povej naprej: vse to sem pred dnevi sunil v nekem tajnem skladišču, kjer imajo takšnih reči za celo gorovje. Veš, da sem zdaj spet bogat? Ná, kar tu spij na eks pol litra ruma!

– Saj nisem mornar, jaz sem samó nekakšen pisar, pa bom še klošar, če to spijem. Pisarjem, kakor veš, se zmešajo še črke, če se ga nažehtajo. Potem bodo tudi mene zabrisali iz službe, kakor je hotel tvoj direktor tebe.

– Beži no, pisarjev še nikoli niso metali iz služb, najmanj pa dandanes. Ti ljudje delajo vse mogoče statistike o tem, kako bogati smo: seveda smo! Zdaj bodo gospodje potrebovali vse več in več pisarjev, saj vidiš, kako raste življenjski standard: neulovljivo in sunkovito. Na enega brezposelnega se pri priči dvigne standard za en odstotek, seveda po uradnih statistikah!

– Kdo pa ti je to povedal?

– Poglej malo okrog sebe, pa boš videl: ljudje jedó krofe, pijejo kakor žejne kamele v oazi, zraven pa žvrgolijo ko ptički in si vseprek dopovedujejo, kako se imajo radi. Vidiš, koliko je okoli naju rdečih papirnatih srčk?

Zastrmel sem se v ljudi in jim prisluhnil: vsi so si stresali roke in si voščili nekakšno Valentinovo. Nekdo mi je prišepnil, da so si ta praznik izmislili spretni štacunarji namesto tistega nekdanjega, ko je imel rojstni dan neki starec: spominjam se še, da se je pri hiši reklo po domače pri Afežetovih.

Naslednji dan sem vprašal Sinka:

– Kaj pa je dobil za dan zaljubljenecv tisti tamle? Saj okoli njega vse čivka in po tleh so še zmeraj celi kupi rdečih srčkov. Je skupaj s ptički začivkal tudi on?

– Je, s ptički in s klošarji! Saj je tista punčka, ki ga oskrbuje, tudi klošarka, pa mu ni imela kaj dati. Zato si je izmislila posebno darilo: spletna mu je nove rokavice iz neke posebno debele pajčevine, ki jo proizvajajo znanstvenikom doslej še neznani pajki na nekih skrivnostnih otokih, kjer je vroče kakor v peči. Pravijo, da je v tistih rokavicah tako ognjeno, kot bi stal ves dan v štedilniku. Joj, kako je vroče!

– Sinko, zunaj je še zmeraj ledeno kakor na severnem tečaju.

– Ne, motiš se. Meni je tako vroče, da bi se najraje slekel, toda natakaro po zakonih nekega najvišjega sodišča dandanes ne sme tekati napol oblečen po gostilni. Srajce je dovoljeno sleči samó klošarjem, pa še to v pasji vročini kje v hosti. Saj res: tisti Afež je bil najbrž tudi klošar, če so bile vse ženske zaljubljene vanj, nimam

mogoče prav? Bogata ženska se ti najraje zaljubi v berača, da ga potem okrog obrača!

– Pisarji nimamo izkušenj, Sinko. Pisarji imamo komaj za žgance in repo, za zlate prstane pa ne. Ženske pa zahtevajo tudi od klošarjev, da jim kupujejo zlate verižice in srebrne žlice. Povej mi nekaj drugega: kako pa so bili za pust oblečeni pri Železnikovih?

– Kje pa je spet to? So to kakšni sorodniki od Afežetovih?

– Ne, tamle pri tistem železnem klošarju se reče po domače pri Železniku.

– Česa ne poveš! Pa so tudi Železnikovi klošarji? Mogoče so, saj so ubogi. Ampak do tega trenutka se mi še sanjalo ni o kakšnih sosedih Železnikovih, čeprav hodim k njim. Ja, pred dnevi sem res slišal, da so nekaj šepetali o pustu. Družinski poglavar da bo oblečen v žensko z dolgim, tenkim in svilenim poročnim krilom, ženske pa bodo imele na sebi moške hlače, sešite iz raznobarnih klošarskih cunj, kakršne so zdaj v modi. Tako bodo te hlače podobne mavričastim zastavam ali tovarnam, če jih pred bombnimi napadi zamaskirajo v otroške vrtce in prebarvajo v mavrice. Veš, koliko barv ima mavrica?

– Še nikdar jih nisem štel.

– Pa jih začni enkrat šteti. Povem ti, da jih najbrž do konca življenja ne boš preštel, ker jih je toliko, kakor da bi imel pred sabo razsutih tisoč tovornih vagonov, napolnjenih z raznobarnim grahom iz eksotičnih dežel.

– Sinko, do prihodnjega pusta bom štel barve na mavrici. Imaš ti kakšen vzorec?

– Ne, nanj boš moral čakati po poletnih plohah. Od tebe bo sicer curelo kakor od marele, za domovino pa boš le storil nekaj dobrega: iznašel boš novo znanost, mavričarstvo.

Še tisti dan sem hotel začeti, ampak plohe ni bilo in tudi mavrice ne. Pustni dnevi so bili tako lepi, kakor da je tu sveti Vid in so črešnje že zrele, zrel pa je bil komaj regat.

Nekaj dni po pustu mi je Sinko pripovedoval, da je za popustni čas dolgo izbiral neko posebno jed za gospoda Železnika.

Vprašal sem ga:

– Kakšno pa? Ribe?

– Seveda! Nesel sem mu velikega pečenega morskega psa s kostmi vred. Kaj ni morski pes najbolj okusna ribja jed?

– Že, samo kosti niso ravno priporočljive in prebavljive. Kje pa si dobil morskega psa in koliko si odštel zanj?

– Morskega psa sem dobil zastonj. Ponoči sem šel malo peš na sprehod proti morju, pa mi je morski pes kar sam skočil v naročje. Saj veš, da se domače živali radi crkljajo. Res me je hotel ugrizniti, ampak proti napadu je najboljša obramba napad. Veš kaj o tem?

– Zelo malo, ker nisem borec kakor ti. Pred leti sem to parolo sicer prebral na nekem transparentu, vendar je moja glava že preveč rešetasta, pa ne morem obdržati v njej vse znanosti tega sveta. Ampak nekaj drugega je bolj važno, Sinko: gospod Železnik spet šklepeče z zobmi, da se sliši tja do Sibiriije.

– Bo že nehal. Tudi klošarji včasih šklepečejo, potem pa zaspijo. Tega šklepetanja sem že vajen. Tudi kakšen sinček z mopedom včasih zarjove kakor lev pred gostilno, pa naj! Ko se zaleti in si spahne roko, je nekaj dni mir pred njim.

– Povej mi raje tole: te je morski pes hudó ugriznil?

– Ne, malo me je opraskal. Umil sem se z morsko vodo, pa je bilo v redu. Veš, plaval je po tistem spornem zalivu, pa so domačini streljali nanj s težkimi

topovi, ker so mislili, da je na oblasti spet kakšen diktator in da pošilja nadnje svojo nepremagljivo vojsko.

– Pa potem?

– Ja, morski pes pa hops meni v naročje! Ko sem se vrnil z izleta, sem ga cvrl in cvrl z vsemi stroji vred, ki jih nosi v sebi za obrambo ta grda podmornica. Se kaj spoznaš na podmornice in na stroje?

– Ne. Jaz vem komaj to, da je tolar iz pločevine približno tako okrogel kakor nemška marka.

– Ni mogoče!

– Je mogoče! Sinko, poznaš vsaj kakšno zdravilo proti sibirski zimi? Gospod Železnik ti bo še zmrznil.

– O ne! Zanj bodo zdaj s posebnim helikopterjem pripeljali tako široko medvedjo kučmo, kakor so široki mehiški sombreroi. Jih poznaš?

– Ne, ker tudi tam še nisem bil. Koliko pa stane en tak sombrero? Zamišljam si, da je najmanj tako širok kakor kakšna grajska streha.

– Še bolj. Stane pa samó nekaj čez sto mark.

– Koliko pa se zdaj dobi za eno marko?

– Slišal sem, da si pred dobrim tednom dobil zanj pri podjetju Smolimport 7,000333 tolarjev, danes pa plačuje podjetje Medexport zanj samó 6,000777 tolarjev. Ali ni to čudno: tisti, ki uvaža smolo, je bolj bogat kakor oni, ki izvažajo med. Ampak standard se kljub vsemu neusmiljeno dviga: ta nesreča nesrečna se ti vzpenja že čez Triglav, pa ji še ni dovolj. Vzpeti se hoče najmanj tako visoko, kakor so visoke avstrijske Visoke Ture. Veš, te medvedje kučme pa so kosmate kakor opičji potomci v neandertalskih votlinah. Si že kdaj videl tiste votline?

– Nekoč sem hodil tam okoli, samó da po tistih krajih zdaj ni več opic. Videl sem čisto spodobno obrite moške, lepó oblečene in z metuljčki, kakršen si tudi ti.

– Ja, najbrž so nacisti pradačne opičje potomce v kakšnem koncentracijskem taborišču neusmiljeno obrili in prevzgojili. Vidiš, kaj vse dela sodobna véda? V glavo ti vgradi nekakšen kompjuter, ki deluje tako, da se do treh zjutraj ne moreš odlepiti od fotelja pred televizorjem. Zato pa hodijo te damice iz pisarn po ves božji dan na kavice, da bi se malo streznile od sinočnih spominov na množične televizijske poboje Indijancev. Veš, koliko je bilo v Kolumbovih časih Indijancev, ki jih kažejo na televiziji?

– V roke bi moral vzeti kakšno knjigo in jo malo prebrskati, da bi zvedel kaj več o Indijancih.

– Beži no, kaj boš s knjigami! Jaz vem to že zdavnaj na pamet: nekaj milijonov. Pa veš, koliko so jih Amerikanci v filmih že postrelili?

– Tega ne štejem, ker takšnih filmov ne gledam.

– Približno toliko, kolikor je zdaj vseh prebivalcev Združenih držav, pa povrhu še celotne Kanade. Si že kdaj videl kakšen zemljevid? V tvoji pisarni gotovo visi na steni, pa ga študiraj.

– Ne bom, saj bi se mi še zmešalo. Pa ne pripoveduj mi več takšnih reči in podobne zgodbe raje napiši. Veš, potem boš pisatelj, po tvojih štorijah pa bodo delali še filme. Se ti kaj sanja, kako boš bogat?

– Figo, ne pa bogat! Pravijo tudi, da so tisti, ki se gredó nekakšne pisatelje, neprisebni ljudje in da jih zapirajo, če pride k nam kakšen ugandski ambasador.

– Res? Jaz tega ne vem, ker sem samó pisar, ne pa detektiv za lov na tiste, ki se gredó pisatelje. Zbogom!

Čez nekaj časa sem spet prišel v Sinkovo gostilno. Tokrat sem bil jaz tako lačen, kakor je bil še pred nedavnim Železnik, dokler ni Sinko ujel zanj morskega

psa. Naročil sem ješprenj, ki sem ga res dobil, potem pa sem ga začel jesti s takšno slastjo, kakor da sem največji proizvajalec ječmena na ruskih stopah. In prav takrat je stopil v gostilno nekdo, ki po vseh znakih obnašanja ni bil Slovenec.

Ko je Sinko prišel k njegovi mizi, sem zaslišal francoščino, v kateri je tujec želel naročiti telečjo obaro. Sinko ga je poslušal tako strumno, kakor da je pred njim veliki kvekerski pridigar, vendar njegove pridige in vsebine sporočila nihče ne razume. Jaz sem sicer zaslutil, kaj bi gost rad jedel, vendar sem se delal, da sem gluho, pa sem se tako zatopil v svoj krožnik z ješprenom, kakor da gledam najbolj nenavaden pojav v vesolju. Sinko je sicer škilil proti meni, češ pomagaj mi že razvozlati, kaj hoče imeti ta pridigar, toda tokrat sem bil neusmiljeno trdosrčen.

Sinko je začel ponavljati: si, si, si, potem pa se je odšel nekam posvetovat in je prinesel gostu jedilnik v angleščini. Ko je gost izbiral, je neki natak stal pred njim zravnano kakor kaplar pred generalom. Ko pa je gost zapil svoj prst v jedilnik in pokazal, kaj želi, je natak odfrčal kakor indijanska puščica. Potem se je globoko sklonjen vrnil in jaz sem slišal samo besede:

– Si, si obará de telé fransé. Panimáju, fransé. Zofort! Si, si.

Kaj je gost potem jedel, ne vem, ker sem kmalu odšel. Vendar sem se naslednji dan spet oglasil in dejal Sinku:

– Vi pa res znate vse jezike. Koliko časa ste pa študirali?

– Niti ne tako dolgo. Kolega mi je posodil neko knjigo, na kateri je pisalo, da je to Učbenik venetščine za prebivalce Kamčatke. Ko sem jo prelistal, sem odkril, da moraš pri vsakem jeziku samo malo zaviti po svoje in to nekaj časa vaditi, pa ti nastane iz tega cel koš jezikov. Tudi drugi to delajo.

– Res? Nenavadno odkritje, vredno več kakor astronavska potovanja. Pa ste se kaj naučili?

– Da. Tu sem imel že vse mogoče turiste, celo Amerikance. Predlanskim so pri meni jedli golaž in se zraven tudi povsem razumljivo pogovarjali z mano.

– V kakšnem jeziku pa?

– V njihovem. Jaz sem jim nosil na mizo vse, kar so zahtevali, tako da so nam skoraj izpraznili kuhinjo.

– V katerem letnem času pa se je to dogajalo?

– Poleti, v pasji vročini. In moj direktor se je kakor Amerikanci najprej napol slekel, potem pa je začel tudi on mlatiti z njimi prazno slamo. Ko bi videl, kako smo se na koncu objemali! Ko smo se vsi najedli in napili, je bilo po vsej gostilni slišati samo še hov hov hov. Če hočeš, pridi k meni na jezikovni tečaj, saj tebi ne bom dosti računal.

– Hvala, Sinko, za te reči imam preveč rešetasto glavo. Ti nisem tega že povedal?

Krenil sem proti vratom, toda tokrat je Sinko meni skoraj odtrgal rokav, ko me je potegnil nazaj. Začudeno sem ga pogledal:

– Kaj pa ti je danes?

– Počakaj še malo, povedati ti moram nekaj važnega.

– Kaj pa spet?

– Veliko novico. Ali veš, da je to gostilno zidal gospod Železnik lastnoročno?

– Ti pa res vse veš.

– Govorim golo resnico.

– Kako pa jo je zidal?

– Navzdol, od strehe proti temeljem.

– Torej je gostilna njegova last? Slišal sem, da se gredó zdaj velmožje nekakšne igrice, ki se jim pravi vračanje ukradenega premoženja. Saj veš, kako to

delajo otroci, ne? Takole: dam ti frnikulo, ampak takoj mi jo vrni! Pa je gospod Železnik že vložil kakšno tožbo? Mogoče veš tudi, proti komu?

– Vem, proti našemu generalnemu. Mislim pa, da bo ta proces trajal najmanj sto let, preden bo gospod Železnik dobil kakšen ficek. Ja, sodnije tičijo do vratu v aktih in paragrafih, zraven pa se dušijo kakor muhice, če jih posipaš s strupom.

– Tega ne vem, ker ne delam kot pisar na sodnji. Vem pa, da so sodnijam in velmožem od čakanja na nove paragrafe najbrž zrastle dolge brade. Zdi se mi, kakor da bi sodnike in velmože še lansko leto srečaval po cestah golobrade kot šolarje.

– Tudi k meni v gostilno so hodili, pa še šolske nahrbtnike so imeli na plečih in okoli vratov ovite pionirske rutice, da se ne bi prehladili.

Mudilo se mi je, toda Sinko je hotel zvedeti še nekaj:

– Si tudi ti kakšen razlaščen kapitalist?

– Hvala Bogu, ne!

– Pa si kdaj delal pri zidarjih?

– To pa.

– Kje?

– V nekem taborišču sem pred leti zidal velikanski kamnolom, velik kakor kakšna egipčanska piramida. Seveda je nisem zidal sam, ampak po šegi Egipčanov v suženjski skupnosti. Zidali pa smo jo prav tako kakor gospod Železnik: od zgoraj navzdol. In to na najbolj nepotresnem področju, kajti zaklonišča za razne cesarje in vladarje morajo stati na trdnih tleh, posebej še skladišča za maske proti strupom in za tople pernice.

– Kdo pa zdaj tam stanuje?

– To je vélika skrivnost, mislim pa, da razni bradateži. Pa tiho bodi! Saj veš, da so tudi brade skrivnosti, ne? Začele so poganjati kar nenadoma, kakor da so neke čudežne spomladanske rožice. Veš, zakaj jih nosijo vsi po vrsti?

– Najbrž zato, da bi se nekateri mogotci malo predrugačili. Saj poznaš zakone mode, ne? Pa na razne sejme, ki jih je vsak dan kar po pet, kaj hodiš?

– Veš, ne zanimajo me.

– Pa še kako te bodo, če se boš hotel prilagoditi času in ostati še dalje pisar! Boš videl, kako pridno boš prebiral revije o modi in o modnih kreatorjih, drugače ne boš napredoval niti za pol stopničke. Vidim, da imaš na sebi še zmeraj iste hlače kakor pred enim mesecem. Če si želiš srečo, stopi hitro tja za vogal, da ti skreirajo kaj manj klošarskega!

– Ampak klošarji nimajo ameriških dolarjev, pa tudi jaz jih nimam! Saj veš, da me tam za vogalom še pogledali ne bodo, če jim ne pokažem dolarjev. O, sicer bi bil vsak dan tako nov, da me tudi ti ne bi prepoznal!

– Pa si dolarje kje sposodi, kakor so si jih sposodili velmožje.

– In kje si jih sposojajo?

– Tamle, malo naprej na levo od gostilne, je nekakšen teater, pa ti bodo tam posodili vse, kar boš hotel. Pravijo, da tam notri sposojajo tudi nove soproge za razne karnevale in festivale, pa tudi za vse mogoče škandale in za vsak srečni finale. Vidim, da romajo tja cele kolone raznih gospá in gospodov. Seveda, dokler se jim ne spodmaknejo stolčki. Potem pa jih gledam, kako nosijo nazaj polne bisage in vse pridno vračajo.

– Koliko pa plačajo za vso tisto šaro?

– Ne vem, ker jih ne sprašujem, kaj nosijo v bisagah. Saj veš, da so to skrivnosti, ne? Najbrž so v vrečah tudi dolarji. Pa ne pravi tega naprej, tudi v pisarni raje zgrizi svinčnik, kakor da bi to zapisal v kakšno rubriko, na primer med statistiko. Daj mi roko, da nihče ne bo zvedel niti črke od tega pogovora!

– Tu jo imaš, Sinko!

– Še nekaj: poslušal sem razne goste in zvedel, da si bodo velmožje dali za zelene dolarje zeleno pobarvati tudi brade. Kaj misliš, je to res?

– Kot frajerji lasé?

– Tako nekako. Veš, zdaj je zelena barva v modi, pa bi bili vsi radi nekakšni zeleni. Mendà so to tisti, ki bi radi pregnali klošarje, pa podkupujejo smetarje tako, da jim dajejo v kuverte zelene fige namesto plač. Ampak smetarji se ne dajo in kar naprej štrajkajo! Se ti kaj dušiš? Jaz se bom ravnokar zadušil, saj še smeti po gostilni nihče ne pomete.

– Pa ne samó po gostilni, Sinko. Vseposvoda jih je toliko, da bi človek moral biti ptica, če bi se jim hotel izogniti.

Sinku je spet šinila v glavo neka izvirna zamisel: treba bo najti kakšno masko za tavanje po tej puščavi, podobni tisti na kameniti Siciliji. Zato je predlagal, da greva tja, kajti tam da je mask še za cele kupe: ostale naj bi od druge svetovne vojne, obenem pa da je zdaj v aprilu tam že visoko poletje.

Jaz sem imel nekaj pomislov, saj sem vedel, da se Sinku zmeraj nekam mudi in da pozablja tudi na koledarske čase. Zato sem ga vprašal:

– Tam da je zdaj že poletje? Pri nas je šele 4. april.

– Je, pravo italijansko poletje!

– Pa kaj bova delala tam? Mendà ne bova šla tja v zimskih plaščih?

– Sinko, jaz sem tako utrujen, da se mi lepijo oči, pa tudi ti bi se moral kot pisar malo nadihati svežega zraka. Ali naj greva na počitnice na tihomorske otoke? Jaz se moram čimprej odpočiti, ker bodo v pasji vročini spet prihajali v mojo gostilno tuji turisti v rôjih.

– In kam torej greva?

– Na Sicilijo. Do tja je še najbliže, obenem pa imajo tam zdaj že plus 30 stopinj, kakor sem včeraj bral v nekem njihovem časopisu.

– Si bral tudi to, kakšne hece se gredó v Italiji?

– Kaj me brigajo, jaz nisem njihov državljan! Ja, čez tri dni krenem. Premisli še ti, potem pa prinesi s sabo v nahrbtniku za vsak primer zimski plašč in kučmo, pa počakaj tukaj pred gostilno na cesti. Veš, Italija je bila in bo zmeraj muhasta dežela: lahkó se zgodi, da začne kje v Kalabriji snežiti z jasnega nebá. Velja?

– Velja!

Sinko je ob najinem odhodu vzel s sabo še dva mobitela. To mi je pojasnil takole:

– Če kje zaideva ali če se zgubiva, si bova telefonirala.

– Ampak jaz ne znam tega uporabljati!

– Te bom že naučil.

– Kaj pa to sploh je?

– To so nekakšne modne naprave, ki jih za debele markice prodajajo malčkom, da malčki ne bi zehali od dolgočasje. S pomočjo teh naprav se lahkó pogovarjajo celó dojenčki v posteljicah, seveda v krogu sto metrov. Če znajo to delati dojenčki, boš znal tudi ti.

Meni se je od Sinkove učenosti sicer zameglilo pred očmi, ampak vseeno sem ga pohvalil. Sinku je bilo to všeč, pa je veselo prikimal:

– Da, če se zgubiva med grmičevjem ali če kje za pol ure zakinkava, si bova vmes v sanjah vsaj kakšno rekla. Veš, poleg tega pa te naprave omogočajo tudi stike z ljudmi na onem svetu.

– Res? Ta véda je sicer zame ničvredna, ampak če ti praviš, naj ti bo.

– Boš videl, še kakšnega rajnkega znanca bova srečala.

V Kalabriji sva Sinko in jaz slekla vsak svoj zimski plašč, ko pa sva bila že na Siciliji, sva postala nenadoma oba strašno utrujena in sva se dogovorila, da malo zaspiva. Vsak za svojim grmom, vendar ne predaleč, da se bova s pomočjo mobitela obveščala, če bova zaslutila kje kakšno nevarnost. Potem sva oba globoko zaspala.

Toda glej ga, šmenta! Meni se je v sanjah nenadoma prikazal nekdo, ki je bil skorajda podoben meni. Zdrznil sem se, ker sem se spomnil Sinkove napovedi, da mi bo mobitel, ki sem ga trdno držal v rokah, priklical v sanje še koga z onega svetá. Hitro sem pritisnil na tistih 33 gumbov na napravi in v naglici poklical Sinka, da bi mi ustregel in mi svetoval:

– Bi hotel malo manj smrčati? Meni se je prikazal neki moj daljni sorodnik, pa se želim z njim pogovoriti.

– Seveda! Ti se kar pogovori s svojim sorodnikom, mogoče ti bo dal še kakšno poroko.

Slišal sem, da je Sinko za svojim grmom zaspal veliko bolj trdno kakor jaz, ki sem skoraj okamenel in se zastrmel v nekega možakarja. Tako znan se mi je zdel, pa še kozico je peljal na vrvi, kakor sem jo bil jaz v mladih letih. Spraševal sem se: mogoče pa sem to jaz s tisto kozico, ki je včasih pohrustljala zadnje suhe lističe s trnovega grma?

Tudi neznanec je začudeno pogledal vame in tuhtal: je to tisti pravi? Ko je ugotovil, da sem, me je vprašal:

– Ti, literat, kaj pa počneš tukaj?

– Veš, tamle za grmom spi moj prijatelj, ki ima tukaj neke svoje opravke, obenem pa se želiva oba tudi odpočiti. Prijatelj zdaj ne sliši, pa ti povem na uho: on je umetnik posebne sorte. Rad bi sestavil še četrti del neke štorije, in sicer o poletju. Pravi, da bo dal temu delu zgodbe naslov Poletje smetarjev. Veš, neki Poljak je tudi opisoval letne čase, moj prijatelj pa ga občuduje.

– Reymont?

– Kako pa je to ime prišlo na Sicilijo?

– Je. Pa je tvoj prijatelj plagiator?

– Ne, on želi biti sodoben in izviren. Veš, tu je veliko smeti, ki jih moj prijatelj opisuje, pa potrebuje originale, da bo zgodba veristična. Poleg tega se njegova štorija dogaja poleti, namreč njen zadnji del, in tu imate že zaresno poletje, pravo vročino, tudi politično. Veš, tam zgoraj pri nas na severu pa je še mrzlo.

– Seveda, severnjaki ste bolj podobni ledenim možém kakor nam. Zakaj pa je vzel tvoj prijatelj, ki potrebuje samó veristično okolje, s sabo še tebe?

– Zato, da mu pomagam: nosim mu pisalne pripomočke, pa še tole debelo literarno teorijo, podobno telefonskemu imeniku Pariza. Saj dovoliš, da malo pbrskam po njej? Prijatelju želim svetovati, kako naj opiše tudi kakšno človeško smet, ki ji pri nas po domače pravimo uš.

– Ti kar išči in brskaj, jaz pa se bom malo sprehodil.

Z enim očesom gledam iz sanj neznanca, z drugim pa mrzlično brskam po tistem telefonskem imeniku od a do ž, ker želim ugotoviti, kdo naj bi bil ta človek. Človek mora prebrskati na tisoče strani, da v sanjah ugotovi, kako vsevedna je ta poštnoliterarna teorija! Kaj že iščem? Aha, razlago za pojem politična uš. Ko najdem geslo P, zagledam v trenutku: Pirandello! Saj ta vendar ni bil politična uš, to je pomota! Tudi njegova slika je tu, prikazuje pa čisto normalnega človeka. Hitro preberem nekaj vrstic in veselo vzkliknem iz sanj:

– Sijajno, Luigi! Končno sem te vendarle osebno srečal, dragi soimenjak. Najprej ti moram izreči globoko sožalje, saj se tako spodobi, ne?

(Hitro spet pritisnem na 33 gumbov mobitela in pokličem Sinka, da naju ne bi motil, vendar slišim, da Sinko smrči kakor medved o božiču).

Luigi, ki ga je moj vzklik privabil bliže, me čudno pogleda in vpraša:

– Kakšno sožalje! Vsi moji so že ne onem svetu, pa tudi jaz že dolgo ne živim več.

– Oprosti, ampak vseeno. Vsaj zato, ker si kar dvakrat samemu sebi, bolje povedano: svojemu junaku Matiju, dovolil umreti, potem pa si mu blagovolil podariti novo življenje. Luigi, se smeja tikati? Tudi s prijateljem, ki me je pripeljal sèm, se tikam. On zdaj globoko spi, ker je utrujen, meni pa je dolgčas. In ker bi rad s tabo malo poklepetal, sem ti predlagal tikanje. Sprejmeš?

Luigi dobrodušno odvrne:

– Zakaj pa ne?

– Hvala, Luigi! Veš, na Siciliji imate še več smeti in smetarjev kakor pri nas, ker jih ne moremo plačati, pa si prav zato želi moj prijatelj vse to natančno ogledati v živo in potem kolikor mogoče veristično poročati našemu narodu, pri kom naj se zgleduje, kadar se želi zares znebiti smeti: ljudje so dandanes navdušeni nad vsako piko v poročilih iz izkušenih kapitalističnih dežel!

– Res? Kaj mislijo, da imamo tukaj bonbone namesto smeti?

– Približno tako. Sicilija pa je navajena na smeti, ne?

– Je, odkar pomnim.

– Luigi, rad bi telefoniral domov, saj ne bo trajalo dolgo. Toliko, da se oglasim. Boš zameril?

– Ne, saj vem, kaj je domotožje. Daj mi tisti telefonski imenik Pariza. Ko boš ti telefoniral domov, bom jaz malo pregledal, če v Parizu še koga poznam.

Luigi se je zaril v literarni imenik, jaz pa sem v snu spet pritiskal na 33 nesrečnih gumbov kakor na 33 zavor pred ovinkom. Zaslišal sem, da Sinko še smrči, toda nazadnje sem ga le zbudil in mu šepetaje povedal:

– Na tej vroči Siciliji ni nič drugače kakor pri nas, samó denar sva prišla zapravljat. Tudi tu srečaš na vsakem koraku kakšnega znanca, pa še smetarji ne štrajkajo nič drugače kakor drugod: kopičijo se cele gore smeti, oni pa jih vdihavajo. Ko se boš naspal, si bova te smeti malo bolje ogledala, da boš potem domá na najbližjem županstvu kar najbolj podrobno poročal, kako ga svet vsepovsod enako lomi.

Sinko zabrunda iz sanj:

– Naj ga lomijo, saj so za to plačani! In kaj me brigajo razna županstva s smetmi vred, ko pa sem tako žejen, da se mi bo jezik ravnokar pilepil k zobém. Veš, zdaj bo kmalu ošterija numero tre, pa bova zvrnila vsak vsaj po en liter piva, da se ne zadušiva.

Sinku odgovorim skoraj neslišno, ker vidim, da striže Luigi z ušesi:

– Veš, ti boš ob teh vulkanih smeti tako preplašen, da boš padel v nezavest, ko se zbudiš. Že od tega mojega daljnega znanca, ki živi prav v tej deželi, tako teče znoj, kakor da bi ti gospoda Železnika v pasjih dnevih zaklenil v WC.

Slišim, da se je Sinko zgrozil in se obrnil na drugo stran.

Po tej telefonadi se Luigiju najvljudneje opravičim, Luigi pa me vpraša:

– Kako je kaj pri vas, kako se živi?

– Še kar. Zdaj imamo nekakšne papirnate zlatnike. Rekli so mi tudi, naj te pozdravim, pa malo podebatiram s tabo, saj je to izjemna priložnost.

Luigi me sicer pogleda malo postrani, češ to so ti pa gotovo naročili kakšni detektivi, ampak jaz se mu ne dam:

– Vidim, da sem ti sumljiv, vendar je tvoja slava prevelika, da bi ti kdo kaj mogel! Veš, jaz nisem detektiv, samó tvoj soimenjak sem. Se bova pogovarjala?

– Pa me zaslišuj, če hočeš!

V trenutku se poglobim v vlogo raznih zasliševalcev, ki so hoteli *iz mene*, ne pa *iz sebe*, izprašiti svojo lastno zaprašenost! Takole začnem pri Luigiju:

– Kaj nisi ti nekoč s Sicilije priskakljal v Rim in prosil njegovo ekscelenco Mussolinija, naj te trdno priveže k svojim jaslim?

Toda Luigiju se zazdim diletant, zato skoči v zrak in me ostro ošteje:

– Kaj, ti boš mene? Še veš, kje si živel? Niso tam nikogar privezali h kakšnim jaslim ali k rešetkam?

Zardim in odgovorim:

– So! Veš, mene so najprej zvezali tvoji rojaki.

– Že mogoče, ampak mene takrat ni bilo več na svetu. Če že hočeš resnico, ti povem: mene so nekoč res privezali k nekim jaslim, vendar sem delal tlako ko mula po raznih krajih. Potem pa sem se odtrgal z verige in jo mahnil po svetu.

– Srečo si imel, Luigi.

– Res? Si ti kaj zaslužil potem, ko so te zvezali, pa si najbrž moral delati tudi tlako?

– Sem, včasih so me pretepli.

– Meni pa so še plačali. Veš, pri tistih jaslih sem zaslužil vsaj toliko, da sem imel pozneje denar za potovanja, pa sem se šel malo potepat. Tudi Pruse je bilo treba videti, ne? Disciplinirani so.

– Seveda so! Tudi jaz sem jih opazoval: eins, zwei, eins, zwei! Kaj pa si delal potem, Luigi?

– Kar naenkrat sem dobil telegram iz samega Stockholma, naj se nemudoma odpravim tja. Si kaj slišal o tem?

– Da, tudi bral sem. Če drugega ne, sem prebral vsaj tvojo oporoko, da se želiš vrniti v pokoj na Sicilijo.

– Šaj sem na Siciliji, kakor vidiš. Pa si bral samó mojo oporoko?

– Še veliko drugega, Luigi. Mar misliš, da bi se pogovarjal s tabo samó o tistem privezovanju? Ali o tem, kako so tvoji rojaki zvezali mene? Povem ti, Luigi, občudujem te!

– Pa si me bral v mojem narečju?

– Ne, ampak v slovenščini. Veš, kakšen je ta jezik?

– Še sanja se mi ne!

– To je nekakšen štorckljast jezik, ti pa se spoznaš na štorcklje in si pisal tudi o tem, kaj delajo: otroke nosijo, ne? Vidiš, tako je k nam neka štorcklja prinesla tudi polno culo tvojih knjig. Čeprav si v njih ponekod poln žveplovega dima, gredó tvoji spisi za med, kakor je šlo včasih za med žveplo s Sicilije. Pa še nekaj ti bom povedal: nikar ne misli, da si edini literat, ki je tu pa tam kaj pojedel iz diktatorskega kotla! Ko bi vedel, koliko se jih je do današnjih dni še zvrstilo za tabo, bi se zjokal.

– Pa zakaj to počnejo, so oslički?

– Zakaj, ne vem, ker anket o tem ne objavljajo. Vem pa, da se gredó vsaj nekateri politiko, tu pa je marsikdo res osliček.

– Kdo pa ti je to povedal, če nisi zvedel iz anket?

– Nihče, samó ušesa in oči imam, ti organi pa mi šepetajo, da je temu tako. Prišepetavanje je potrebno celó v gledališču, saj veš.

– Prav imaš! Veš, kako pravijo Italijani gledališču bolj po domače?

– Ne.

– La vita è come una camicia ... dunque?

– Aha! Jaz pa bi ti rad povedal še nekaj, preden se posloviva, saj vidim, da se ti nekam mudi.

– Zaspan sem, povej na hitro.

– Veš, v tvojih, pa tudi v mojih časih, smo še uporabljali besedo samokritika. Zdaj pa so to revo revico vrgli iz vseh slovarjev modernih jezikov na ledeni led, da umira pod kapom in ji svetijo samó še plameneče ledene sveče. Se ti nič ne smili, Luigi?

– Seveda se mi! Zdaj pa moram jaz izreči sožalje tebi in tvojim sodobnikom. Pa zdrav bodi, kolikor se dá!

Videl sem: Luigija so oblike solze. Rad bi se še kaj pogovoril, pa ne gre.

Luigi je izginil nekam v sončno temò, jaz pa sem se prebudil iz najbolj morastih sanj. Zbudil se je tudi Sinko in po kamenju priracal k meni. O Luigiju mu nisem povedal niti črke, ker bi me okregal, da imam za prijatelje tudi pisatelje, ki so po njegovem neprisebni.

Vendar mi je beseda samokritika, ki sem jo omenil Luigiju, še zmeraj brnela kakor čebela okoli ušes, pridružila pa se ji še sitna ôsa, ki se ji v poštnoliterarnem imeniku pravi politična uš. Obe sta me pikali, tako da sem Sinku z izsušenimi usti komaj izjecljal, kaj zdaj premišlujem.

Sinko me je pogledal zaspano, kakor da ima še zmeraj privide o vulkanih smeti in o sicilijanskih smetarjih, potem pa me je vprašal:

– Kaj pa pomeni to, kar si mi pravkar povedal? Kritiziraš in mi hočeš reči, da sem uš?

– Ne, gre za nekaj povsem drugega. Ti smem razložiti, kako se takšne reči rešujejo v praksi?

– Pa daj!

– Takole: tvoj generalni bi se moral malo pokesati in si dobro prečesati glavo, potem pa bi se moral sam prijaviti policiji zaradi dveh stvari.

– Ne, več jih je!

– Pustiva druge, pa reciva: zaradi dveh. Prvič, ker je sedel z Amerikanci napol nag v gostilni, tebe pa je grizel z opomini in zahteval, da v pasji vročini nosiš kravato. Drugič pa: gostilno so generalnemu zaupali velmožjé, kar bi moral tvoj šef upoštevati, se pravi, spoštovati paragrafe velmožakarjev. Obenem pa bi moral biti samokritičen, saj je bil njihov zaupnik in je lastne prijatelje, tiste velmožé, s svojimi službenimi potovanji po Ugandi in drugih plemenskih kraljevinah prikrajšal za ne vem koliko zelenih dolarjev, s tem pa jim je tudi skrajšal njihovo prepotrebno »mučenje« v tujini. Zato ti nekaj predlagam.

– Kaj?

– Da se prijaviš pri prvem lokalnem parlamentu, našteješ vse svoje borbene zasluge, potem pa zahtevaš, naj dajo generalno direktorstvo tebi. Si razumel?

– Bolj slabó, ker me še zmeraj žge in pika po hrbtu tisto nesrečno kamenje tamle za grmom.

– Daj no! Si korenjak?

– To pa, saj sem bil v bitki za grad.

– Pa pokaži še medalje in vse bo šlo kakor po maslu.

– Saj res. Kako pa se bo reklo gostilni? Pri Železniku?

– Ne. Treba bo poiskati dobrega mizarja, da bo naredil novo tablo nad gostilno. In kaj bo napisal nad vhod, kaj praviš?

– Ne vem.

– Pri Sinkotu!